

Socialstyrelsen
Avdelningen för kunskapsstyrning för
hälso- och sjukvård
Nationella riktlinjer och screening
106 30 Stockholm

2023-03-30

Remissyttrande Screening för bröstcancer – Socialstyrelsens rekommendationer

SKPF Pensionärerna (SKPF) har tagit del av Socialstyrelsens öppna remiss med anledning av Socialstyrelsens förslag att behålla befintliga rekommendationer för bröstcancerscreening efter genomförd översyn.

BAKGRUND

I dag kallas inte kvinnor över 74 år till mammografi. Detta trots att var femte kvinna som diagnostiseras med bröstcancer är 75 år eller äldre. Dödligheten i bröstcancer bland äldre kvinnor är dessutom flera gånger högre än bland yngre, enligt Socialstyrelsens egna siffror. Mammografi kan rädda och förlänga fler liv.

När reglerna för bröstcancerscreening kom till var kvinnors medellivslängd lägre. Nuvarande medellivslängd är 84 år, vilket innebär att kvinnor lämnas utan screening under många år. Den här åldersdiskrimineringen av äldre kvinnor måste upphöra. Socialstyrelsens åldersgräns måste tas bort så att kvinnor blir kallade till den avgiftsfria mammografien även efter 74 års ålder.

Bröstcancer är den vanligaste tumörsjukdomen bland kvinnor. Under 2020 upptäcktes nya fall hos cirka 7 500 kvinnor i Sverige och antalet som avled i sjukdomen var nästan 1 400. Mammografien är en mycket viktig och effektiv förebyggande åtgärd för att upptäcka bröstcancer, så tidigt som möjligt. Vid screeningen upptäcks upp till 70 procent av alla bröstcancerfall. Screeningen leder till minskad dödlighet med över 25 procent för de som deltar regelbundet.

För SKPF är skälen starka för att erbjuda fler äldre kvinnor mammografi. Vissa regioner har också valt att gå emot Socialstyrelsens rekommendation. Det är positivt för de kvinnor som

berörs, men skapar samtidigt orimliga skillnader över landet. Därför välkomnar vi Socialstyrelsens pågående översyn av den nationella rekommendationen från 2014.

Ett av Socialstyrelsens främsta argument hittills har varit att det inte finns stöd i forskningen för att fördelarna med screening av de över 74 år överväger nackdelarna. Men problemet är att det inte finns någon forskning alls. Det har ännu inte gjorts tillräckliga studier av screeningprogram för kvinnor över 74 år och därmed saknas analys av hälsovinster och risker eller samhällsekonomisk vinst. För oss är det i sig ett uttryck för åldersdiskriminering.

Det finns dock lovande studier på närliggande åldersgrupper. År 2020 presenterades en studie från Umeå Universitet om att mammografi leder till markant lägre dödlighet i bröstcancer för kvinnor som undersökts i åldern 70–74 år. Vi menar att studien öppnar för att den tidigare hållningen från Socialstyrelsen bör revideras.

SKPF Pensionärerna anser att det är dags att Socialstyrelsen och Nationella screeningrådet sätter stopp för diskrimineringen av äldre kvinnor genom att inkludera dem i mammografiprogrammet. SKPF:s förslag är att regionerna tillsammans med forskare inför avgiftsfri screening även för gruppen över 74 år, för att samtidigt följa upp och analysera effekterna av det. En sådan reform skulle öka jämlikheten i vården och på samma gång ge värdefull forskning inför framtiden.

SAMMANFATTNING

SKPF vill uppmana Socialstyrelsen att:

- Upphöra med åldersdiskrimineringen av äldre kvinnor. Socialstyrelsens åldersgräns måste tas bort så att kvinnor blir kallade till den avgiftsfria mammografien även efter 74 års ålder.
- Utredda den samhällsekonomiska vinsten såväl som patientnyttan av att införa bröstcancercreening för kvinnor över 74 år.
- Rekommendera screening för äldre kvinnor med tidigare bröstcancerdiagnos för att öka möjligheterna till tidig upptäckt vid återfall.
- Rekommendera att kvinnor med mycket täta bröst behandlas som en riskgrupp för bröstcancer och erbjuda dem kompletterande undersökning utöver mammografi samt erbjuda dem information om brösttätthet vid besked från mammografiundersökning.
- Regionerna tillsammans med forskare inför avgiftsfri screening även för gruppen över 74 år, för att samtidigt följa upp och analysera effekterna av detta. En sådan reform skulle öka jämlikheten i vården och på samma gång ge värdefull forskning inför framtiden.

Liza di Paolo-Sandberg
Förbundsordförande
SKPF Pensionärerna

Utredare: Peter Sandberg